

საქართველოს ეკონომიკური განვითარების სამინისტრო სტატისტიკის სახელმწიფო დეპარტამენტი

საქართველო

სასურსათო უზრუნველყოფის მდგრადეობა

ტენდენციები ციფრებში

**სტატისტიკური ბიულეტენი
გამოშვება №17
დეკემბერი, 2004 წ.**

ბიულეტენის წინამდებარე გამოშვება მომზადებულ იქნა საქართველოს სტატისტიკის სახელმწიფო დეპარტამენტის მიერ ეფრთკომისის სასურსათო უზრუნველყოფის პროგრამის ფინანსური და გაფროს სურსათისა და სოფლის მეურნეობის ორგანიზაციის ტექნიკური დახმარებით. წარმოდგენილი მასალა, გამოყენებული განსაზღვრებები, მონაცემთა ინტერპრეტაცია და დასკვნები არ გულისხმობს, რომ ისინი გამოხატავს ევროკომისიის ან გაეროს სურსათისა და სოფლის მეურნეობის ორგანიზაციის პოზიციას

საქართველოსა და მისი მხარეების რუკა

ქ. თბილისის მერია	კახეთი	ქვემო ქართლი
აფხაზეთის არ	მცხეთა-მთიანეთი	შიდა ქართლი
აჭარის არ	რაჭა-ლეჩხუმი და ქვემო სვანეთი	
გურია		სამეგრელო-ზემო სვანეთი
იმერეთი		სამცხე-ჯავახეთი

შინაგანსი

წინასიტყვაობა.....	5
პირობითი აღნიშვნები.....	6
ცნებები და განმარტებები.....	7
მთავარი ამ გამოშვებაში.....	9
§1. ქვეყნის სოციალურ-ეკონომიკური მდგომარეობა.....	10
§2. სურსათის არსებობა.....	12
§3. სურსათის მისაწვდომობა.....	15
§4. სურსათის გამოყენება.....	17
დანართი: სტატისტიკური ცხრილები.....	19
ცხრილი დ1. სურსათის საშუალო ფასები საქართველოსა და 5 ქალაქში (1999-2004).....	19
ცხრილი დ2. სიღარიბის ოფიციალურ და გადასინჯულ ზღვრებზე ნაკლები სამომხმარებლო ხარჯების მქონე შინამუშარნეობათა პროცენტული წილი (1999-2004).....	20
ცხრილი დ3. მედიანური სამომხმარებლო ხარჯები (1999-2004).....	22
ცხრილი დ4. მედიანური სასურსათო ხარჯები (1999-2004).....	24
ცხრილი დ5. სასურსათო ხარჯების საშუალო პროცენტული წილი სამომხმარებლო ხარჯებში (1999-2004).....	26
ცხრილი დ6. შინაგანსიტყვაობის სურსათის საშუალო პროცენტული წილი მოლიან სასურსათო ხარჯებში (1999-2004).....	28
ცხრილი დ7. მედიანური “კალორიების მოხმარება” (1999-2004).....	30
ცხრილი დ8. საშემოდგომო კულტურების ნათესი ფართობები (1999-2004).....	32
ცხრილი დ9. პარუტყვის სურსათი 1 ოქტომბრის მდგომარეობით (1999-2004).....	33
ცხრილი დ10. მეცნობელების ძირითადი პროდუქტების წარმოება (1999-2004).....	34

წინამდებარე გამოცემა წარმოადგენს სტატისტიკის სახელმწიფო დეპარტამენტთან არსებული სასურსათო უსაფრთხოების ობსერვატორის (სურ) ყოველკვარტალური ბიულეტენის “საქართველო. სასურსათო უზრუნველყოფის მდგომარეობა. ტენდენციები ციფრებში” მეჩვიდმეტე გამოშვებას.

წინამდებარე პუბლიკაცია ძირითადი ტექსტისა და დანართისაგან შედგება. სტატისტიკური მონაცემების უმეტესი ნაწილი ცხრილების სახით დანართშია მოცემული, ხოლო ძირითად ნაწილში ამ მონაცემებზე დაყრდნობით მოყვანილია მოსახლეობის სასურსათო უსაფრთხოების სხვადასხვა ასპექტის ანალიზი. პირველ პარაგრაფში მიმოხილულია ქვეყნის ზოგადი სოციალურ-ეკონომიკური მდგომარეობა, მეორეში – სურსათის არსებობა, მესამეში – სურსათის მისაწვდომობა, ხოლო მეოთხეში – სურსათის გამოყენება.

დანართში მოყვანილი ცხრილები მრავალფეროვან სტატისტიკურ ინფორმაციას შეიცავს, რომელიც სასარგებლო იქნება მოსახლეობის სასურსათო უსაფრთხოების საკითხებით დაინტერესებული მკითხველისათვის. წარმოდგენილია ისეთი მაჩვენებლები, როგორიცაა მოსახლეობის მედიანური სამომზმარებლო და სასურსათო ხარჯები, სასურსათო ხარჯების წილი სრულ სამომზმარებლო ხარჯებში, საკუთარ მამულში მოწეული სურსათის წილი სურსათის მოხმარებაში, სიღარიბის ოფიციალურ და გადასინჯულ ზღვრებს ქვემოთ მყოფი ოჯახების პროცენტული წილები, კალორიების მედიანური მოხმარება. ინფორმაცია სხვადასხვა ჭრილშია წარმოდგენილი (მხარეები, ქალაქი/სოფელი, მთა/ბარი, ოჯახში ბავშვების რაოდენობა, შემოსავლის ძირითადი წყარო და ა.შ.). გარდა ამისა, მოყვანილია სურსათის ფასები საქართველოსა და 5 დიდ ქალაქში, ინფორმაცია 2004 წელს საშემოდგომო ნათესი ფართობების, პირუტყვის სულადობისა და მეცხოველეობის პროდუქციის წარმოების შესახებ.

ბიულეტენის მე-2 პარაგრაფის მომზადებაში აქტიური მონაწილობა მიიღეს საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტროს სასოფლო-სამეურნეო წარმოების მომსახურების სამმართველოს უფროსმა ბ-ნმა ედნარ მიქანაძემ და ჰიდრომეტეოროლოგიის სახელმწიფო დეპარტამენტის გვალვის მონიტორინგის ცენტრის უფროსმა ბ-ნმა გიზო გოგიჩაიშვილმა.

სამუშაო ჯგუფი იმედოვნებს, რომ მკითხველი აქტიურად გამოეხმაურება წინამდებარე გამოცემას. კომენტარები შეგიძლიათ მიაწოდოთ სურ-ს კოორდინატორს ქ-ნ ელენე ჩიქოვანს მისამართზე:

სასურსათო უსაფრთხოების ობსერვატორია

საქართველოს სტატისტიკის სახელმწიფო დეპარტამენტი

კ. გამსახურდიას გამზირი 4, თბილისი 0115, საქართველო.

ტელ: (995 32) 33 10 11, (995 32) 33 59 83; ფაქსი (995 32) 33 10 11, (995

32) 33 22 97

ელ-ფოსტა: gkvnikadze@statistics.gov.ge, Elene-CH@statistics.gov.ge

ბიულეტენის წინამდებარე გამოშვება, ისევე როგორც წინა გამოშვებები, ხელმისაწვდომია ინტერნეტში შემდეგ მისამართზე:

<http://www.statistics.ge>.

ვიმედოვნებთ, რომ სასურსათო უსაფრთხოების ობსერვატორის ძალისხმევა ხელს შეუწყობს საქართველოს მოსახლეობის სასურსათო უზრუნველყოფის მდგომარეობის შემდგომ გაუმჯობესებას.

სასურსათო უსაფრთხოების

ობსერვატორის კოორდინატორი

პირობითი აღნიშვნები

არ	აგტონომიური რესპუბლიკა
ეგს	ეკონომიკური განვითარების სამინისტრო
მსპ	მსოფლიო სასურსათო პროგრამა
მშპ	მთლიანი შიდა პროდუქტი
სსდ	სტატისტიკის სახელმწიფო დეპარტამენტი
სუო	სასურსათო უსაფრთხოების ობსერვატორია
სფი	სამომხმარებლო ფასების ინდექსი
შსო	შრომის საერთაშორისო ორგანიზაცია

ცნებები და განმარტებები

გაფართოებული შინამეურნეობა: როგორიც არის მარკეტის, რომელიც გარდა ოჯახის უფროსის, მისი მეუღლისა და შვილებისა, შეზღება სხვა პირებისაგანაც (სხვა წყვილები, ნათესავები ან სხვა).

დასაქმებული: პირი, რომელიც გამოკითხვის მომენტის წინა შვიდი დღის განმავლობაში ასრულებდა განსაზღვრულ სამუშაოს ერთი საათით მაიც შემოსავლის (ხელფასის, ნატურით ან სხვა სახით) მიღების მიზნით ან უსასყიდლოდ ეხმარებოდა სხვა შინამეურნეობის წევრის. ამავე კატეგორიას მიეკუთვნება პირი, რომელსაც აქვს დასაქმებულის სტატუსი, მაგრამ არ უმუშავია შვებულების, ავადმყოფობის, სამუშაოდან დროებით დათხოვნის ან შეგავით მიზეზების გამო.

ექიფალენტური მოზრდილი: თითოეულ შინამეურნეობას შეესაბამება ექიფალენტურ მოზრდილთა გარკვეული რაოდენობა კალორიების შეკლის გამოყენებით, რომელშიც გათვალისწინებულია შინამეურნეობის თითოეული წევრის ასაკი, სქესი და ფიზიკური აქტივობა.

თვითდასაქმებული – საანგარიშო პერიოდში საკუთარ საწარმოში ან საკუთარ მეურნეობაში მოვების ან ოჯახური შემოსავლის (ფულით ან ნატურით) მიღების მიზნით მომუშავე პირი. ამავე კატეგორიას მიეკუთვნებან საკუთარ შინამეურნეობაში უსასყიდლოდ მომუშავე (შინდასაქმებული დასახლისების გარდა) და ახლობლისთვის უსასყიდლოდ დამხმარე პირებიც.

“კალორიების მოხმარება” (ერთ სულზე): მაჩვენებელი იანგარიშება შინამეურნეობების მეტ მოხმარებული სურსათის კალორიებში გადაყვანის მეშვეობით. თითოეული შინამეურნეობის მიერ მოხმარებული კალორიების რაოდენობა იყოფა შინამეურნეობის წევრთა რაოდენობაზე. წინამდებარე გამოშვებაში, მოხაცემების არასებობის გამო, კალორიების ფაქტიური მოხმარების ნაცვლად გამოიყენება შინამეურნეობაში შემავალი სურსათის ნაკადი (შესყიდვები, საკუთარი წარმოების სურსათი, ტრანსფერტები, მარაგებიდან აღებული სურსათი), გადაყვანილი კალორიებში. ამ ფაქტის ხაზგასასმელად ტერმინი “კალორიების მოხმარება” ბრჭყალებშია ჩატარებული.

კვინტილური ჯგუფები: რამე ნიშნის (შემოსავლების, ხარჯების, და ა. შ.) მიხედვთ დალაგებული ერთობლივის დაყოფა 20 კროცენტიან მონაკვეთებად. წინამდებარე ბიულეტენში შინამეურნეობების დალაგება ხდება მათი სამოწმარებლო ხარჯების ზრდის მიხედვით. პირველი კვინტილური ჯგუფი უღარისესა, მეტუთე კვინტილური ჯგუფი კი უმდიდრესი.

მთა/ბარი: მთა მოიცავს კავების მთავარი ქედის სამხრეთ კალთებს, აგრეთვე სამხრეთ საქართველოს მთან ზონებს. ბარი მოიცავს კოლხეთის დაბლობს, მიდა ქართლის კავეს, ქვემო ქართლისა და იორ-ალაზნის ველებს.

მედიანური ხარჯები: ხარჯების სიდიდე, რომლის მიხედვითაც მოსახლეობის დაყოფა ხდება ორ ტოლ ნაწილად. მოსახლეობის ერთი ნახევრი ხარჯავს აღნიშნულ სიდიდეზე ნაკლებს, მეორე ნახევრი კი მეტს.

მსარე – საქართველოში 2 ავტონომიური რესპუბლიკა და 10 მსარეა: თბილისი, მცხეთა-მთიანეთი, კახეთი, სამცხე-ჯავახეთი, ქვემო ქართლი, მიდა ქართლი აღმოსავლეთი საქართველოში და აფხაზეთის არ, აჭარის არ, გურია, იმერეთი, სამეგრელო და ზემო სვანეთი, რაჭა-ლეჩხეთუმი და ქვემო სვანეთი დასავლეთი საქართველოში. არსებული პოლიტიკური კოთარების გამო შედა ქართლის აგრეგირებული მონაცემები არ შეიცავს ინფორმაციას ჯავას რაიონიდან, აგრეთვე ყოფილი ცხინვალისა და ზნაურის რაიონებიდან, აგრეთვე არ არის ხელმისაწვდომი აფხაზეთის მონაცემები. დანართის დ12-დ11.7 ცხრილებში მონაცემების სამეცნიეროს გაზრდის მიზნით მცხეთა-მთიანეთის მსარე შედა ქართლის მსარესთან, ხოლო რაჭა-ლეჩხეთუმისა და ქვემო სენაკის მსარე იმერეთის მსარესთან ეწა გაერთიანებული.

პენსიონერი – 60 წელზე უფროსი ასაკის ქალი ან 65 წელზე უფროსი ასაკის მამაკაცი, რომელსაც დანიშნული აქვს პენსია.

სამომხმარებლო ხარჯები: აღიარებულია, როგორც შინამურნეობათა ცხოვრების დონის უფროესი ონდიკატორი ვიდრე შემოსავლები (რომელთა შესახებ ინფორმაცია ხშირად უკიდურესად არასამედოა) ან მოლიანი ხარჯები (რომლებიც მოიცავს საინვესტიციო ხარჯებსაც), ვინაიდან ამ უკანასკნელთა მიხედვით უფრო როგორია შინამურნეობის ცხოვრების დონის შეფასება. სამომხმარებლო ხარჯები მოიცავნ ყველა იმ ხარჯებს, რომლებიც საბოლოო მოხმარებისთვის არიან განკუთვნილი და გამორიცხავნ საინვესტიციო ხარჯებს (მაგალითად, ხარჯებს სამუშაო იარაღის ან ისეთი რესურსების შეძენაზე, როგორიცაა სასუქი, თესლი, სარწყავი წყლი სასოფლო-სამურნეო წარმოებაში). სამომხმარებლო ხარჯები, გარდა ფულადი ხარჯებისა, მოიცავს შინამურნეობის მერ წარმოებული პროდუქტების თვითმოხმარებას და მოხმარებას მარაგებიდან.

სიღარიბის გადასინჯული ზღვარი: 2000 წლის ოქტომბრიდან საქართველოს სტატისტიკის სახელმწიფო დეპარტამენტი სიღარიბის ორ ზღვარს შემტებავს: ოვიცასალურს და გადასინჯულს. სიღარიბის ოვიცასალური ზღვარი დაფუძნებულია მოსახლეობის საშუალო ფენების მიერ სურსათის მოხმარების 1991-1992 წლებში არსებულ სტრუქტურაზე და ერთ ექვივალენტურ მოზრდილზე დღეში 2500 კილოკალორიის მოხმარების მნიშვნელურ დონეზე. სიღარიბის გადასინჯული ზღვარი დაფუძნებულია მოსახლეობის საშუალო ფენების მერ სურსათის მოხმარების 1998-1999 წლებში არსებულ სტრუქტურაზე (რომლიც მნიშვნელოვნად განსხვავდება 1991-1992 წლების მდგომარეობისაგან) და ერთ ექვივალენტურ მოზრდილზე დღეში 2200 კილოკალორიის მოხმარების მნიშვნელურ დონეზე. სიღარიბის გადასინჯული ზღვრის განვარიშებისას სასურსათო და არასასურსათო ხარჯების შეფარდება 65:35-ს შეადგენს. სიღარიბის გადასინჯული ზღვარი ოვიცასალურად ჯერ არ არის დამტკიცებული.

სიღარიბის ოფიციალური ზღვარი – ზღვარი, რომელზე დაბალი შემოსავლის ან, როგორც ეს საქართველოს შემთხვევაშია, სამომხმარებლო ხარჯების მქონე შინამურნეობა ან პირი თვლება ღარიბად. იგი ემყარება ოვიცასალური მნიშვნელური სასურსათო კალათის ღირებულებას (რომლის განახლებაც ხდება პერიოდულად მიმდინარე ფასების მიხედვით). სამომხმარებლო კალათის ღირებულების გასააზღარიშებლად სასურსათო კალათის ღირებულებას ემატება არასასურსათო ხარჯების წილი, რომელიც აიღება ფაქტური მოხმარების მიხედვით. ამჟამად სასურსათო და არასასურსათო ხარჯების შეფარდება 70:30-ს შეადგენს.

სოფელი: დასახლებული ადგილი, რომელშიც მოსახლეობის უმრავლესობა სასოფლო-სამურნეო საქმიანობით არის დაკავებული. სოფელი ცხოვრობს საქართველოს მოსახლეობის დახალოებით 48%.

უმუშევრი: შეო-ს მკაცრი კრიტერიუმის მიხედვით 16 ან მეტი წლის პირი, რომელიც არ მუშაობდა (ერთი საათითაც კი) გამოკითხვის მომწის წინა შვიდი დღის განმავლობაში, მზად იყო მუშაობისთვის და ექტდა სამუშაოს ბოლო ოთხი კვირის განმავლობაში.. შეო-ს შერბილებული კრიტერიუმის მიხედვით უმუშევრად ჩათვლება ის პირიც, რომელიც არ მუშაობდა ერთი საათითაც კი გამოიკვეთვის წინა შვიდი დღის განმავლობაში, მზად იყო მუშაობისათვის მავრამ აღარ ექტდა სამუშაოს, რადგან არ პქონდა მისი პოვნის იმედი.

ქალაქი: დასახლებული ადგილი, რომელშიც მოსახლეობის უმრავლესობა არა სასოფლო-სამურნეო საქმიანობით არის დაკავებული. დიდ ქალაქებში გაერთიანებულია ქალაქები 50 000-ზე მეტი მოსახლეობით, დანარჩენები კი მცირე ქალაქებში.

დარიბი: ბიულეტენში ასე მოიხსენიებან იმ შინამურნეობათა წევრები, რომელთა ერთ ექვივალენტურ მოზრდილზე (მოხმარების მასშტაბის გათვალისწინებით) განვარიშებული სამომხმარებლო ხარჯები სიღარიბის ოფიციალურ ზღვარზე ნაკლებია.

მაღაზია დარიბი: ბიულეტენში ასე მოიხსენიებან იმ შინამურნეობათა წევრები, რომელთა ერთ ექვივალენტურ მოზრდილზე (მოხმარების მასშტაბის გათვალისწინებით) განვარიშებული სამომხმარებლო ხარჯები სიღარიბის გადასინჯულ ზღვარზე ნაკლებია.

მთავარი ამ გამოშებაში:

- **სოციალურ-ეკონომიკური მდგომარეობა:** 2004 წლის III კვარტალში რეალური მშპ წინა წლის შესაბამის პერიოდთან შედარებით 5.2 პროცენტით გაიზარდა. სოფლის მეურნეობაში შექმნილი რეალური დამატებული ღირებულება 10.4 პროცენტით შემცირდა. 2004 წელს სოფლის მეურნეობაში შექმნილი რეალური დამატებული ღირებულების კლებაა მოსალოდნელი.
- **სურსათის არსებობა:** გრძელდება ბოლო წლებში დამკვიდრებული საშემოდგომო ხორბლის ნათესების შემცირების არასახარბიერო ტენდენცია – 2004 წელს კლებამ წინა წელთან შედარებით 18 პროცენტი შეადგინა, ხოლო 2001 წელთან შედარებით – 40 პროცენტი. აპრილის ყინვების გამო წინასწარი მონაცემებით 2004 წელს წინა 8 წლის საშუალოსთან შედარებით ხილის მოსავალი 41 პროცენტით, ციტრუსების მოსავალი 38 პროცენტით, ხოლო ყურძის მოსავალი 17 პროცენტით შემცირდა.
- **სურსათის მისაწერომობა:** III კვარტალების მონაცემების მიხედვით ბოლო წლებში როგორც ნომინალურ, ისე რეალურ შემოსავალს ზრდის ტენდენცია გააჩნია, რასაც ძირითადად დასაქმებიდან მიღებული შემოსავლებისა და ტრანსფერტების ზრდა განაპირობებს. სტაბილურია სასურსათო ხარჯების წილი მთლიან სამომზმარებლო ხარჯებში და შინმოწეული სურსათის წილი სასურსათო ხარჯებში. ეს უკანასკნელი ქალაქად 12 მახლობლობაში მერყეობს, ხოლო სოფლად – 57 პროცენტის მახლობლობაში.
- **სურსათის ფასები:** სურსათის ფასების ინდექსი 2004 წლის III კვარტალში წინა წლის ანალოგიურ პერიოდთან შედარებით 7 პროცენტით გაიზარდა. საგრძნობია პურისა და პურის ფქვილის (შესაბამისად 15 და 32 პროცენტი), აგრეთვე ყველის და კერცხის (შესაბამისად 15 და 12 პროცენტი) ფასების ზრდა.
- **სურსათის გამოყენება:** 2004 წლის III კვარტალში მედიანური “კალორიების მოხმარება” (კალორიებში გადაყვანილი შინამეურნეობაში შემავალი სურსათის ნაკადი) წინა წლის შესაბამის პერიოდთან შედარებით გაიზარდა როგორც სოფლად, ისე ქალაქად, თუმცა სოფლად ზრდა უფრო მნიშვნელოვანია. ღარიბებისათვის ეს მაჩვენებელი შემცირდა, განსაკუთრებით სოფლად. რაც შეეხება ძალიან ღარიბებს, მთლიანობაში ეს მაჩვენებელი პრაქტიკულად ერთ დონეზეა, თუმცა სოფლად მდგომარეობის არსებითი გაუარესება აღინიშნა.
- სტატისტიკური ინფორმაციის უმეტესობა გამოშების ბოლოს, სტატისტიკურ დანართშია მოთავსებული.

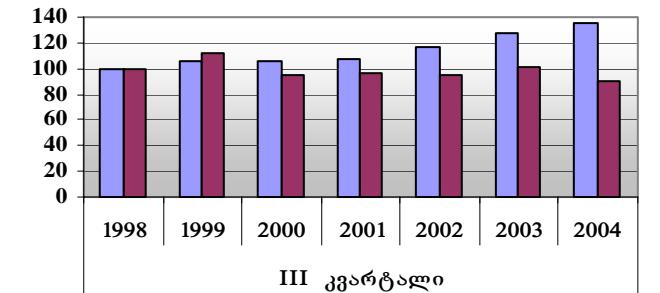
§1: ქვეყნის სოციალურ-ეკონომიკური მდგომარეობა

ცხრილი 1.1. ზოგიერთი მაკროეკონომიკური მაჩვენებელი

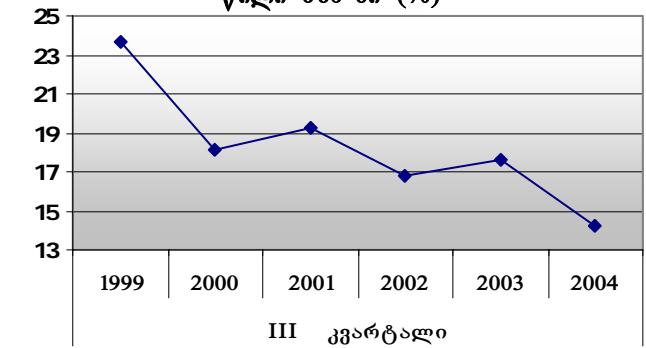
	III კვარტალი					
	1999	2000	2001	2002	2003	2004
a. მშპ (წყარო: ეს სსდ, ეროვნული ანგარიშებისა და მაკროეკონომიკური ანალიზის სამსართველო) მშპ მიმდინარე ფასებში (მილიონი ლარი) მათ შორის: სოფლის მეურნეობა, მეტყველება და ოკუპაცია	1543	1532	1676	1927	2247	2479
მშპ მუდმივ 1996 წლის ფასებში (მილიონი ლარი) მათ შორის: სოფლის მეურნეობა, მეტყველება და ოკუპაცია	365	278	323	324	396	354
1228	1215	1233	1337	1475	1553	
348	294	302	296	315	282	
ზრდა (ინდექსი, წინა წლის II კვარტალი=100):						
მშპ	106.5	98.9	101.5	108.4	110.4	105.2
სოფლის მეურნეობა, მეტყველება და ოკუპაცია	111.9	84.4	102.8	98.1	106.3	89.6
მშპ ერთ სულზე მიმდინარე ფასებში (ლარი)	329	329	363	421	493	547
მშპ ერთ სულზე მუდმივ 1996 წლის ფასებში (ლარი)	262	261	267	292	324	342
გაცვლითი კურსი (ლარი/აშშ დოლარი)	1.88	1.96	2.07	2.19	2.13	1.85
b. დასაქმება (წყარო: სსდ, შრომის სტატისტიკის სამსართველო და შინამურნეობათა კვლევა) უმუშევრობის დონე (შსო-ს შერბილებული კრიტერიუმით)	15.5	13.4	14.8	14.7	12.6	15.2
სამუალო ხელფასი (ლარი თვეში)	73	89	85	98	139	160*
მინიმალური ხელფასი (ლარი თვეში)	20	20	20	20	20	20
მინიმალური პენსია (ლარი თვეში)	14	14	14	14	14	14
c. ფასები (წყარო: სსდ, ფასების სტატისტიკის სამსართველო) სფი (1998 წელი = 100)	117	123	128	135	142	150
სურსათის ფასების ინდექსი (სურსათი, სამელები და თამბაქო, 1998 წელი = 100)	115	119	126	135	145	155

*) წინასწარი ძონაცემი

დიაგრამა 1.1. მშპ-ს და სოფლის მეურნეობის ზრდის ინდექსები (1998=100)

დიაგრამა 1.2. სოფლის მეურნეობის წილი მშპ-ში (%)

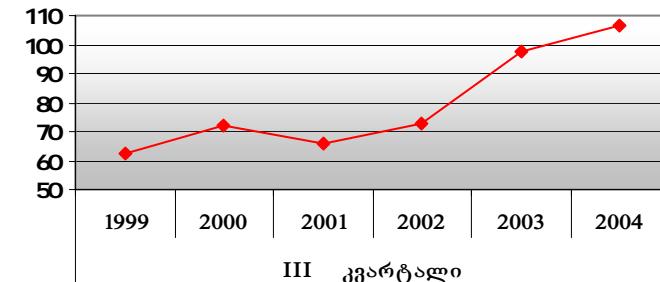
2004 წლის III კვარტალში შექმნილი რეალური მშპ-ს ზრდამ წინა წლის შესაბამის პერიოდთან შედარებით 5.2 პროცენტი შეადგინა. ზრდის ეს მაჩვენებელი საკმაოდ ჩამორჩება როგორც წინა წლის III კვარტალის (ბოლო 8 წლის განმავლობაში საუკეთესო – 10.2 პროცენტია), ისე მიმდინარე წლის I და II კვარტალების ანალოგიურ მაჩვენებლებს. თუ გავითვალისწინებთ, რომ პირველ და მეორე კვარტალებში საკმაოდ მაღალი ზრდა დაფიქსირდა, უნდა ვივარაუდოთ, რომ 2004 წელს რეალური მშპ-ს ზრდა მაინც საგრძნობი იქნება, თუმცა არა ისეთი მაღალი, როგორც 2003 წლის 11.1 პროცენტიანი ნახტომი. III კვარტალში მშპ-ს ზრდაში უმეტესი წვლილი მშენებლობას, ტრანსპორტს და კავშირგაბმულობას მიუძვის.

2004 წლის III კვარტალში სოფლის მეურნეობაში შექმნილი რეალური დამატებული ღირებულება წინა წლის იმავე პერიოდთან შედარებით მკვეთრად (10.4 პროცენტით) შემცირდა. 2004 წლის I-III კვარტალების ჯამური მაჩვენებელის კლება წინა წლის იმავე პერიოდთან შედარებით 7.7 პროცენტს შეადგენს. დაახლოებით ასეთივე (7 პროცენტის ფარგლებში) კლებაა მოსალოდნელი სოფლის მეურნეობაში მთლიანად 2004 წელს წინა წელთან შედარებით – ასე რომ, შარშანდელი მკვეთრი აღმასვლის შემდეგ სოფლის მეურნეობა 2001-2002 წლების დონეს მცირდებოდა თუ გადააჭარბებს. ასეთი შემცირება ძირითადად ცივი და წვიმიანი მარტით და აპრილის ყინვებითაა გამოწვეული, რამაც უდიდესი ზიანი მიაყენა მრავალწლიან ნარგავებს.

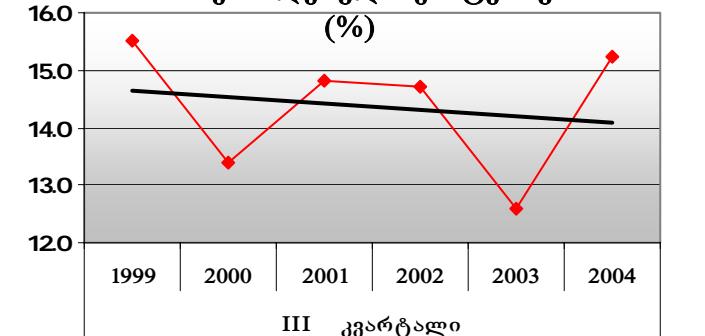
1.1. დიაგრამა გვიჩვენებს III კვარტალში შექმნილი მშპ-სა და სოფლის მეურნეობაში შექმნილი დამატებული ღირებულების დინამიკას. სოფლის მეურნეობის რეგრესმა მშპ-ში მისი წილის შემცირებაშიც იჩინა თავი. 2004 წლის III კვარტალში სოფლის მეურნეობის წილი მშპ-ში უპრეცენდენტოდ დაბალ ნიშნულამდე – 14.3 პროცენტამდე დაუცა (იხ. 1.2 დიაგრამა).

რეალური საშუალო ხელფასი ზრდას განაგრძობს (იხ. 1.3 დიაგრამა). 2004 წლის III კვარტალში წინა წლის ანალოგიურ პერიოდთან შედარებით მკვეთრად (21%-ით) გაიზარდა უმუშევრობის დონე, რამაც მეტად შეაფერნა უმუშევრობის შემცირების მანამდე არსებული საერთო ტენდენცია (იხ. 1.4 დიაგრამა). უმუშევრობის ეს ზრდა სახელმწიფო სტრუქტურული რეფორმებითაა გამოწვეული.

დიაგრამა 1.3. რეალური საშუალო ხელფასი (1998 წლის ლარი თვეში)

დიაგრამა 1.4. უმუშევრობის დონე სით-ს შერბილებული კრიტერიუმით (%)

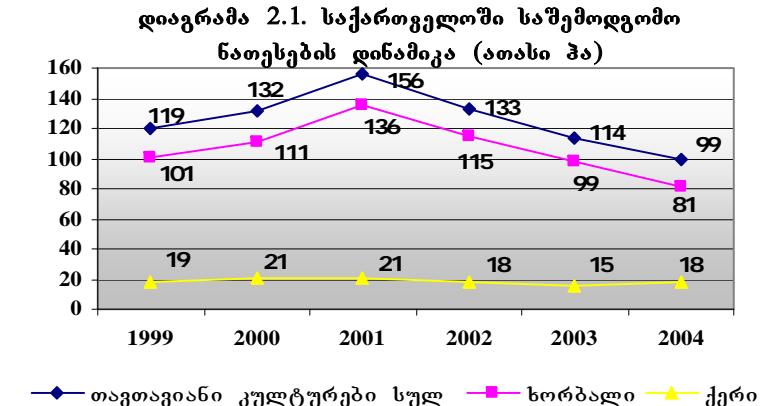

§2. სურსათის არსებობა

2.1. 2004 წლის საშემოდგომო ნათესები.

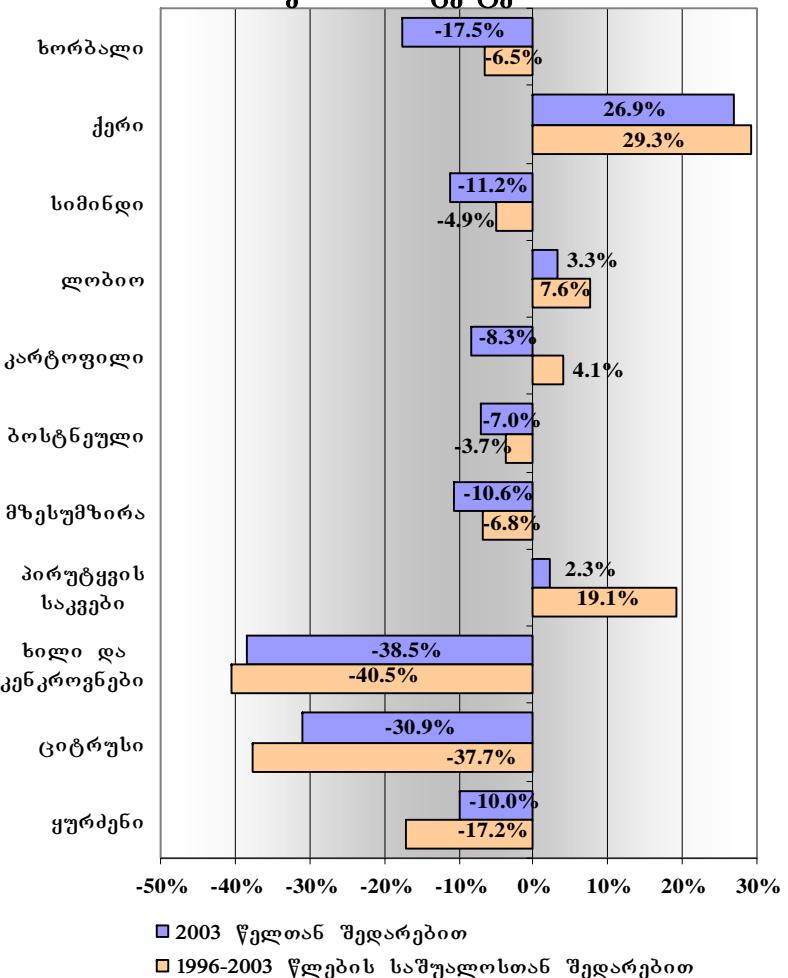
დაწვრილებითი მონაცემები 2004 წლის საშემოდგომო ნათესების შესახებ დანართის დანართის დაწვრილების მოყვანილი. კვლავ გრძელდება ბოლო წლებში დამკვიდრებული საშემოდგომო ნათესების (ძირითადად ხორბლის) შემცირების არასახარბიერო ტენდენცია (იხ. 2.1 დიაგრამა). იმატა ნათესი ფართობის კლების ტეპმაც. წინა წელთან შედარებით 2004 წელს ხორბლის საშემოდგომო ნათესებმა 18 პროცენტით იკლო (2003 წელს 14 პროცენტით, 2002 წელს 16 პროცენტით), ხოლო მათლიანობაში ყველაზე წარმატებულ 2001 წელთან შედარებით კლებამ 40 პროცენტი შეადგინა. კლების ძირითადი მიზეზი ადგილობრივი წარმოების ხორბლის დაბალი კონკურენტუნარიანობაა იმპორტულთან შედარებით როგორც ხარისხის, ისე ფასის მიხედვით. საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს საბაჟო დეპარტამენტის მონაცემებით, 2000-2004 წლებში იმპორტული შედარებით როგორც ხარისხის დაახლოებით 80 პროცენტი საბაჟო გადასახადისაგან განთავისუფლებული იყო, ხოლო 18 პროცენტი ყველა გადასახადისაგან განთავისუფლებული იყო იმპორტული ხორბლის დაახლოებით 70 პროცენტი, ხოლო პუმანიტარული დაბალი მხოლოდ 13 პროცენტი შეადგინა. სამაგიეროდ წინა წლის შემოდგომასთან შედარებით მკვეთრად, თითქმის 40 პროცენტით გაძვირდა დაზელის საწვავი, რაც წელს გადამწყვეტ ფაქტორად იქცა ხორბლის საშემოდგომო ხორბლის ნათესი ფართობის შემცირებისათვის.

ხორბლის ნათესების შემცირების ფონზე შესამჩნევია ქერის საშემოდგომო ნათესების თითქმის 20%-იანი ზრდა. ამის ერთ-ერთი მიზეზია ის, რომ იზრდება ქერზე როგორც პირუტყვის საკვებზე მოთხოვნილება და იმპორტის მხრიდან კონკურენციის არარსებობის პირობებში მეტად გასაღების შესაძლებლობები. გარდა ამისა ამ ზრდამ გარკვეულწილად შარშანდელი მკვეთრი, 18 პროცენტიანი კლების კომპენსაცია მოახდინა. ზემოაღნიშნული ტენდენციების შედეგად გარკვეულად შეიცვალა საშემოდგომო ნათესებში ხორბლისა და ქერის თანაფარდობა: თუ 1999-2003 წლებში ქერის წილი საშემოდგომო და უთოვლი დეკემბრის ბოლოს მდგომარეობით დაღუპული და დაზიანებული ნათესები არ აღინიშნება, თუმცა შშრალმა და უთოვლი დეკემბერმა გარკვეულად შეაფერხა მათი განვითარება. თუ ასეთი პირობები იანვარ-თებერვალშიც გაგრძელდა, საშემოდგომო ნათესების განვითარებას საფრთხე დაემუქრება.

**დიაგრამა 2.2. 2004 წლის მოსაფალი
საქართველოში (წინასწარი მონაცემები):**

სხვაობა პროცენტული

**ცხრილი 2.1. ძირითადი სასოფლო-სამეურნეო კულტურების
მოსაფალი 2004 წელს (წინასწარი მონაცემები)**

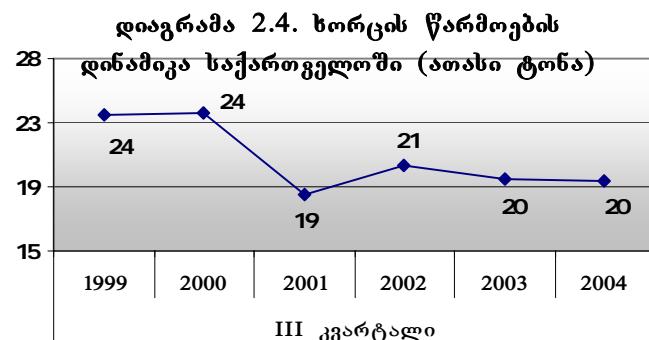
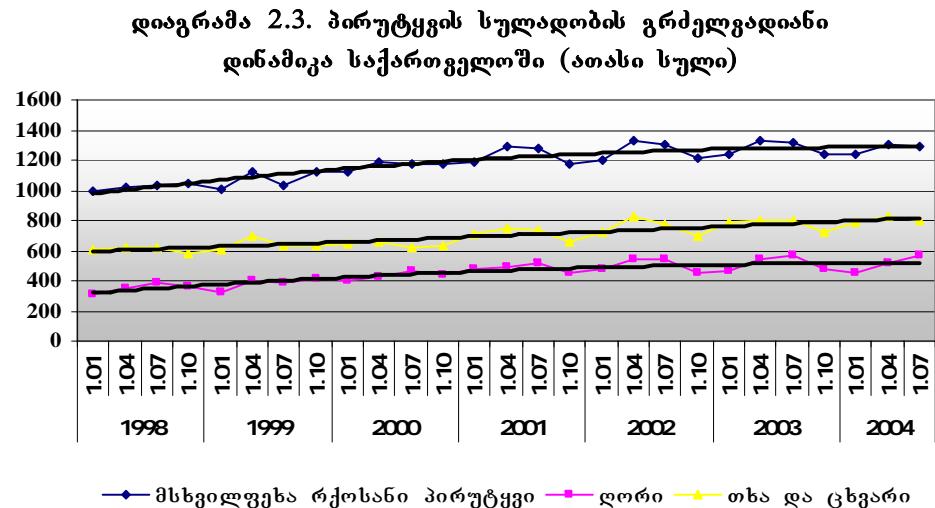
(წარმო: სსდ, სოფლის მეურნეობისა და გაოლოგიის სტატისტიკის
სამსართველო)

კულტურა	კრიტერიუმი 2004 წლისათვეს (ათასი ტნ)	2004 წელი 2003 წელი კრიტიკით	2004 წელი 1996-2003 წლების საშუალოსთვის კრიტიკით
ხორბალი	186	82.5	93.5
ქერი	61	126.9	129.3
სიმინდი	410	88.8	95.1
ლობიო	13	103.3	107.6
კარტოფილი	390	91.7	104.1
ბოსტნეული	400	93.0	96.3
მზესუმზირა	22	89.4	93.2
პირუტყვის საკვები	1246	102.3	119.1
ხილი და კენკროვნები (კაპლისა და თხილის ჩათვლით)	160	61.5	59.5
ციტრუსი	38	69.1	62.3
კურძენი	180	90.0	82.8

2.2. 2004 წლის მოსაფალი.

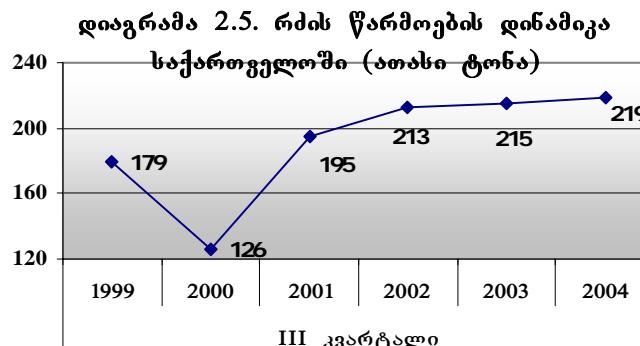
2.1 ცხრილში მოყვანილია წინასწარი მონაცემები
საქართველოში ძირითადი სასოფლო-სამეურნეო კულტურების
მოსაფლის შესახებ, ხოლო **2.2 დიაგრამა** თვალსაჩინოდ გვიჩვენებს
განსხვავებებს ერთის მხრივ 2004 წლის მოსაფალს, ხოლო მეორეს
მხრივ წინა წლის მოსაფალს და მრავალწლიან საშუალოს შორის.
განსაკუთრებით აღსანიშნავია ხილისა და ციტრუსების მოსაფლის
კატასტროფული კლება, რაც აპრილის პირველ დეკადაში
ტემპერატურის მოულოდნელი და მცველი ვარდნით არის

გამოწვეული. თესვისას შეფერხებების გამო იქლო სიმინდის და კარტოფილის მოსავალმაც. ხორბლის მოსავლის შემცირებისა და ქერის მოსავლის ზრდის ზოგადი მიზეზები ზემოთ (2.1 პუნქტში) იყო განხილული.

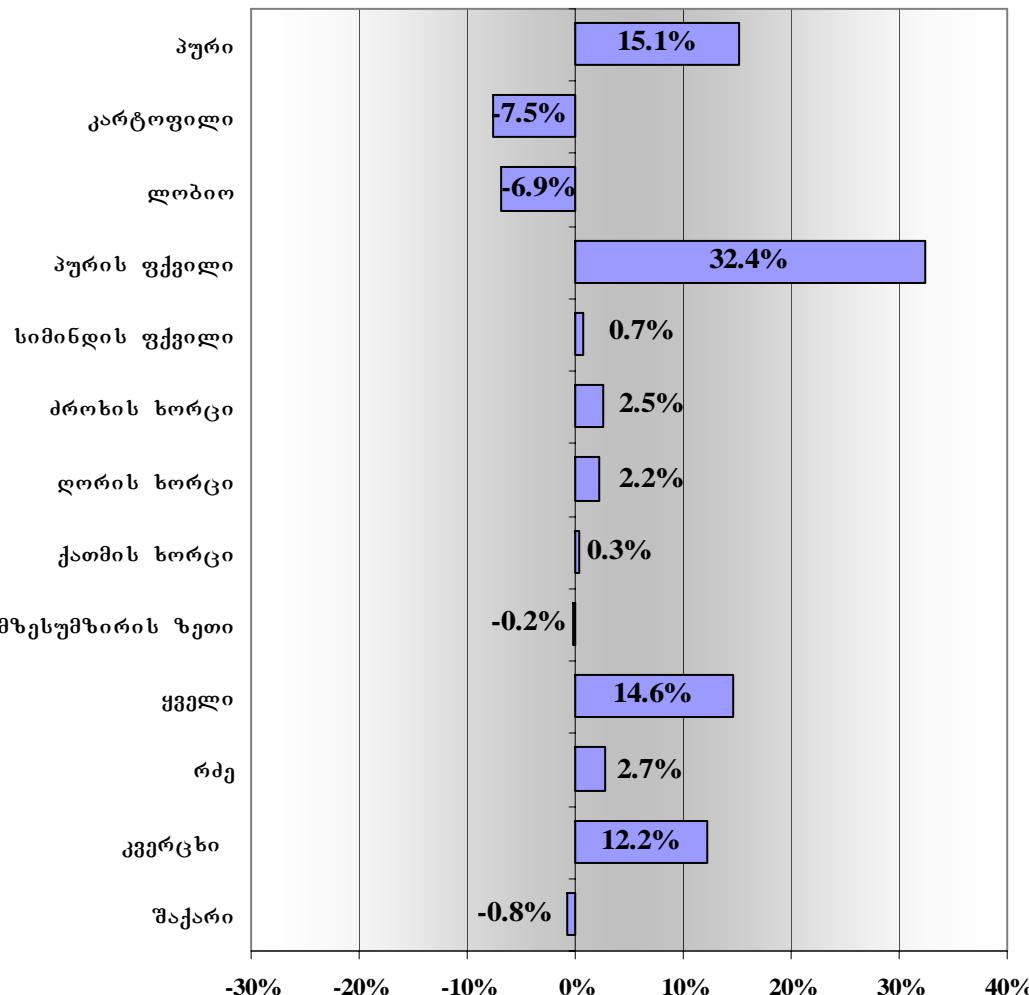
2.3. მეცხოველეობის პროდუქცია.

დაწვრილებითი მონაცემები 1 ოქტომბრის მდგომარეობით პირუტყვის სულადობისა და 2004 წლის III კვარტალში მეცხოველეობის პროდუქციის წარმოების შესახებ დანართის დ9 და დ10 ცხრილებშია მოყვანილი. 2.3 დიაგრამა გვიჩვენებს პირუტყვის სულადობის დინამიკას 1998 წლის შემდეგ. ზრდის საერთო ტენდენცია აშკარაა, თუმცა მსხვილფეხა რქოსანი პირუტყვისა და ღორის შემთხვევაში სულადობის გარკვეული სტაბილიზაცია შენიშნება. ამასევე მიანიშნებს 2.4 და 2.5 დიაგრამებზე ასახული ხორცისა და რძის წარმოების გარკვეული სტაბილიზაცია უკანასკნელ პერიოდში.

დიაგრამა 3.1. სურსათის ფასების ცვლილებები
საქართველოში: 2004 წლის III კვარტალი 2003 წლის III კვარტალთან შედარებით

სასურსათო უზრუნველყოფის მდგომარეობა საქართველოში – ეგს სსდ, 2004 წლის დეკემბერი

3.2 სურსათის ფასები.

დანართის დ1 ცხრილი წარმოგვიდგენს ფასების სტატიტიკის განყოფილების მონაცემებს ძირითადი საკვები პროდუქტების ფასების შესახებ საქართველოსა და მის 5 დიდ ქალაქში – თბილისში, ქუთაისში, ბათუმში, გორისა და თელავში. ამ ცხრილზე დაყრდნობით 3.1. დიაგრამა გვაჩვენებს ძირითადი საკვები პროდუქტების ფასების პროცენტულ ცვლილებებს 2004 წლის III კვარტალში 2003 წლის III კვარტალთან შედარებით. სურსათი II კვარტალის ანალიგიურია. საგრძნობია პურისა და პურის ფქვილის, აგრეთვე ყველის ფასების ზრდა. გაიზარდა რძისა და კვერცხის ფასებიც. 2004 წლის III კვარტალში წინა წლის იგივე პერიოდთან შედარებით სურსათის ფასების ინდექსი თითქმის 7 პროცენტით გაიზარდა.

3.3 სიღარიბე.

3.3 ცხრილი წარმოგვიდგენს სიღარიბის დონეს, სიღრმეს და სიმწვავეს მთელი ქვეყნის მასშტაბით. როგორც სამივე ინდიკატორი მიგვითოთებს, 2004 წლის III კვარტალში წინა წლების შესაბამის პერიოდთან შედარებით სიღარიბის გარკვეული შემცირება შეინიშნება, რაც წინა წლების I და II კვარტალებში გამოკვეთილ ტენდენციას ადასტურებს.

**ცხრილი 3.3. სიღარიბის ინდიკატორები სიღარიბის ოფიციალური ზღვრის მიმართ (%)
(წყარო: ეგს სსდ, შინამუშავნეობათა კალუბა)**

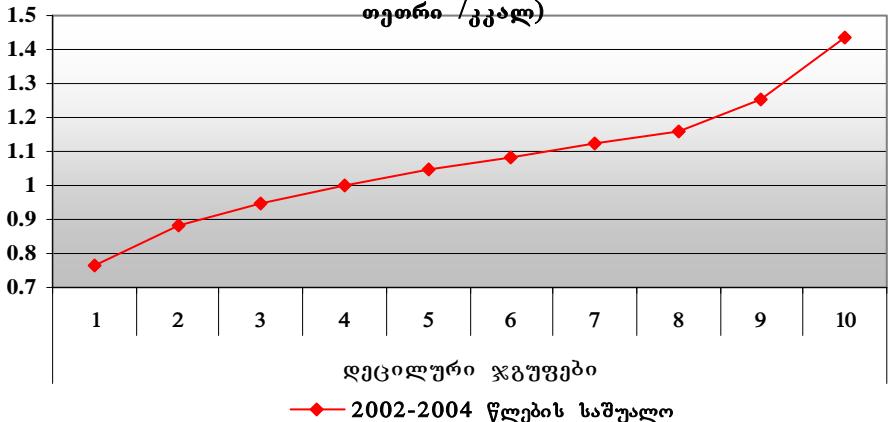
	III კვარტალი					
	1999	2000	2001	2002	2003	2004
სიღარიბის ოფიციალური ზღვარი	110	113	115	124	127	134
სიღარიბის დონე	53	56	56	59	56	51
სიღარიბის სიღრმე	21	22	22	23	21	19
სიღარიბის სიმწვავე	11	12	11	12	11	10

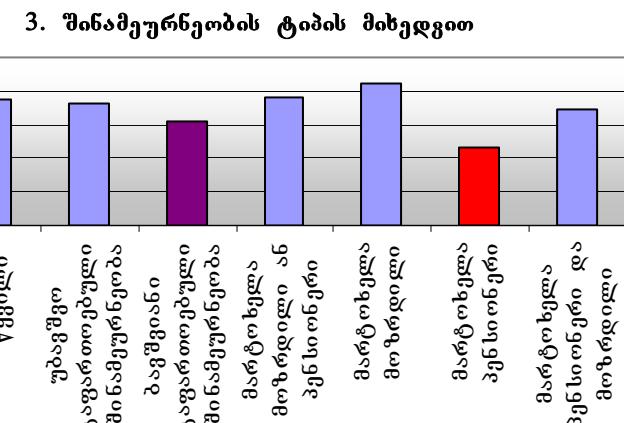
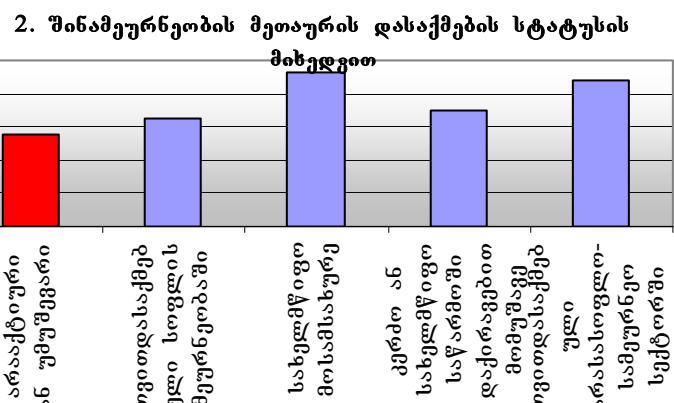
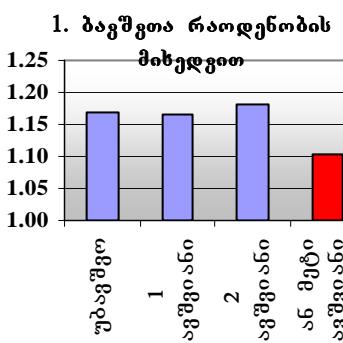
4.2. დაუცველი ჯგუფები.

ბიულეტენის მე-14 გამოშებაში (იხ. მე-4 პარაგრაფი) ქვეყნის შესაბამის მაჩვენებელს ქვემოთ 10 და მეტი პროცენტით გადახრის კრიტერიუმის მიხედვით გამოვლენილი იყო სურსათის ნაკლებობისაგან და სიღარიბისაგან დაუცველი მოსახლეობის ჯგუფები. ამ კრიტერიუმით როგორც სიღარიბისაგან, ისე სურსათის ნაკლებობისაგან დაუცველი აღმოჩნდა: 1) სამ ან მეტბავშვიანი შინამეურნეობები; 2) შინამეურნეობები არააქტიური ან უმუშევარი მეთაურით; 3) ბავშვიანი გაფართოებული შინამეურნეობები. როგორც 4.1 დიაგრამა გვიჩვენებს, “მოხმარებული” ერთი კილოკალორის ღირებულება აგრეთვე შეიძლება სიღარიბის გარკვეულ ინდიკატორად გამოდგეს: რაც უფრო მაღალ (უფრო მდიდარ) დეცილურ ჯგუფშია შინამეურნეობა, მით უფრო “ძვირ” კალორიებს “მოხმარს” იგი. ამ კრიტერიუმის მიხედვითაც ზემოხსენებული სამი ჯგუფი ღარიბთა კატეგორიას განეკუთვნება (იხ. 4.2 დიაგრამა).

**დიაგრამა 4.1. საქართველოს მოსახლეობის მიერ
“მოხმარებული 1 კილოკალორიის საშუალო ღირებულება
მოხმარების მიხედვით დეცილურ ჯგუფებში (1998 წლის
თეთრი / ქპალ)**

**დიაგრამა 4.2 შინამეურნეობების მიერ “მოხმარებული” ერთი კილოკალორიის საშუალო (2002-2004 წლებში) ღირებულება
(1998 წლის თეთრი/ქპალ)**

ცხრილი და საშემოდგომო კულტურების ნათესი ფართობები

(წყარო: სსდ, სოფლის მეურნეობისა და გაოლოგიის სტატისტიკის სამსართველო)

ა. ხორბალი (ათასი ჰა)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
იმერეთი	0.6	0.4	0.6	0.4	0.4	0.5
განეთი	52.4	59.3	75.1	55.7	49.4	39.3
მცხეთა-მთიანეთი	4.5	3.5	5.2	4.7	3.8	3.7
სამცხე-ჯავახეთი	3.5	5.3	4.3	4.4	4.2	2.6
ქვემო ქართლი	17.1	19.0	19.9	23.1	21.2	19.4
შიდა ქართლი	22.8	23.2	30.8	26.3	19.5	15.5
სულ	100.9	110.7	135.9	114.6	98.5	81.0

ბ. ქერი (ათასი ჰა)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
იმერეთი	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
განეთი	11.0	15.9	13.8	9.6	9.8	12.3
მცხეთა-მთიანეთი	1.4	0.0	0.9	1.2	0.4	0.9
სამცხე-ჯავახეთი	0.4	0.2	0.1	0.0	0.0	0.0
ქვემო ქართლი	4.1	2.4	2.9	4.6	2.3	3.1
შიდა ქართლი	1.6	2.7	2.8	3.0	2.6	1.7
სულ	18.5	21.2	20.5	18.4	15.1	18.0

გ. თაფთაფიანი კულტურები სულ (ათასი ჰა)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
იმერეთი	0.6	0.4	0.6	0.4	0.4	0.5
განეთი	63.4	75.2	88.9	65.3	59.2	51.6
მცხეთა-მთიანეთი	5.9	3.5	6.1	5.9	4.2	4.6
სამცხე-ჯავახეთი	3.9	5.5	4.4	4.4	4.2	2.6
ქვემო ქართლი	21.2	21.4	22.8	27.7	23.5	22.5
შიდა ქართლი	24.4	25.9	33.6	29.3	22.1	17.2
სულ	119.4	131.9	156.4	133.0	113.6	99.0

სტატისტიკური ბიულეტენი

სასურსათო
უზრუნველყოფის
მდგომარეობა
ტენდენციები ციფრებში

რედაქტორი

ელენე ჩიქოვანი

პასუხისმგებელი გამოშვებაზე

გიორგი კვინიკაძე

გამოშვებაზე მუშაობდნენ
სტატისტიკის სახელმწიფო დეპარტამენტიდან

გიორგი კვინიკაძე
ნინო შებითიძე
რევაზ წაქაძე
ზურაბ კირვალიძე
ლია მდინარაძე
ნოდარ კაპანაძე
მზია კერესელიძე
ლამარა ლომიძე
თამარ პოპიაშვილი
ედნარ მიქანაძე

სოფლის მეურნეობის სამინისტროდან

გიზო გოგიჩაიშვილი

პიდრომეტეოროლოგიის სახელმწიფო დეპარტამენტიდან

ლაშა წურწუმია

ყდის გაფორმება

ანდრო ბონდარენკო

კომპიუტერული და საგამომცემლო უზრუნველყოფა

შას “პრინტ-ჯორჯია”

ტირაჟი

125 ეგზემპლარი

შენიშვნებითა და წინადადებებით
გთხოვთ მოგვმართოთ მისამართზე

სასურსათო
უსაფრთხოების
ობსერვატორია,
კ. გამსახურდიას 4,
თბილისი 0115,
საქართველო
ტელ: (995 32) 33 10 11
995 32) 33 59 83
ფაქსი: (995 32) 33 10 11
(995 32) 33 22 97
ელ.ფოსტა: fso@gol.ge
Elene-CH@statistics.gov.ge

საქართველოს ეკონომიკური განვითარების სამინისტრო
სტატისტიკის სახელმწიფო დეპარტამენტი, 2004